

بهزیستی

پژوهش و نگارش استاد ناصر پویان

کتاب گیلان

تهران

۱۳۷۴

بهبودی

اجتماعی و کمک و مساعدت در راستای تأمین حداقل نیازهای اساسی گروه‌های کم درآمد آغاز به فعالیت کرد. به طور کلی هدف اساسی و درازمدت بهزیستی در منطقه گیلان بر این اصل قرار گرفته که سطح زندگی و کیفیت زیست اهالی گیلان همگام با توسعه و پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی استان ارتقاء یابد و بهزیستی و تأمین اجتماعی به طور هماهنگ برای کلیه اقشار برنامه‌ریزی شده و تحقق پذیرد. در حال حاضر بهزیستی کودکان یتیم، خانواده‌های بی سرپرست، افراد ناتوان و بی‌کس و معلولین (اعم از جسمی و ذهنی)، معتادین و بیماران مبتلا به بیماری‌های صعب‌العلاج در استان گیلان به شرح زیر مطرح است:

- ۱ - خانواده‌هایی که سرپرست خود را به یکی از دلایل فوت، مفقودالایر بودن، طلاق، اعتیاد و محکومیت به زندان، از دست داده و قادر به تأمین حداقل هزینه زندگی خود نیستند.
- ۲ - کودکان (به طور کلی).
- ۳ - معلولین جسمی، حرکتی، روانی و ذهنی.
- ۴ - منصرفین اجتماعی مرکب از: معتادین، ولگردان، مستکبران، زنان منحرف و غیره... خدماتی که به این گروه ارائه می‌شود عبارت است از اصلاح و ارشاد آنها و آماده نمودن گروه مزبور جهت بازگشت به یک زندگی سالم اجتماعی و همچنین کمک گرفتن از حرفه‌آموزی و همچنین ایجاد فرصت‌های شغلی.
- ۵ - کودکان و اطفال بی‌سرپرست که تأمین هزینه زندگی و امور معنوی آنان را کسی به عهده ندارد.
- ۶ - معلولین غیر توان‌بخشی.
- ۷ - سالمندان نیازمند.

سازمان بهزیستی گیلان با توجه به تشکیلات سازمانی و با در نظر داشتن نیاز منطقه و در قالب برنامه‌های تخصصی، خدمات خود را در دو شاخه عمده خدمات حمایتی و توان‌بخشی به محرومین و افراد نیازمند ارائه می‌نماید.

خدمات حمایتی

در این چهارچوب وظیفه اساسی بهزیستی گیلان عبارت است از: حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست و کم درآمد و نیازمند و پیشگیری از گسیختگی و ناسازگاری خانوادگی افراد و خانواده‌هایی که به علت فقر و یا عوامل دیگر در مرحله آسیب‌پذیری قرار گرفته‌اند. در این راستا از خدمات مددکاری و مشاورت و راهنمایی خانواده‌ها استفاده می‌شود و در مجتمعات خدمات بهزیستی نگهداری، پرورش و آموزش کودکان زیر ۶ سال و همچنین آموزش دختران و بانوان خانواده‌های نیازمند جهت بازتوانی به انجام می‌رسد. با توجه به موارد فوق، خدمات حمایتی شامل برنامه‌های زیر است:

- ۱ - برنامه حمایت از افراد و خانواده‌های بی‌سرپرست.
- ۲ - مهندهای کودک (از ۳ ماهگی تا ۶ سالگی به صورت دولتی، غیرانتفاعی و خصوصی).

۳ - برنامه نگهداری از فرزندان بی‌سرپرست، از آغاز تولد تا رسیدن به سن قانونی و خودکفائی، در شیرخوارگاه‌های شبانه‌روزی، مجتمع‌های خدمات

گیلان طی قرنهای متمادی یکی از مراکز نیکوکاری و خدمات خیریه بوده است. بحث در این زمینه از حوصله این مقال خارج است فقط به عنوان نمونه، خدمات نیکوکاران گیلان را در قحطی سال ۱۳۳۵ هجری قمری کشور یادآوری می‌نماید. استان گیلان که در سال مزبور یعنی سال معروف به فجاجه یا گرسنگی از آسیب قحطی به دور مانده بود سیزبان حدود سی هزار تن از هموطنان قحطی‌زده گردید. مردم گیلان با نهایت خوشرویی قحطی‌زدگان را در پناه حمایت خود گرفتند و آنها را از گرسنگی و بیماری نجات دادند. در همین سال دارالایتام رشت با پناه دادن به کودکان یتیم و سرپرستی آنان خدمات ارزنده‌ای نمود که هرگز از خاطرها فراموش نمی‌شود. چون قحطی‌زدگان از کمک‌های دولت محروم بودند اهالی رشت انجمنی به نام «کمسیون خیریه» تشکیل دادند. این کمسیون با جمع‌آوری کمک و اعانه به یاری مهاجرین گرسنه شتافت. از طرف دیگر مقرر گردید از هر پوط برنج که به خارج از کشور صادر می‌شود ۱۰ شاهی به نفع نیازمندان دریافت گردد. این رقم بعدها به هر پوطی ۱ قران افزایش پیدا کرد.

مروری بر مرانامه مجاهدان جنگل نشان می‌دهد که مردم گیلان تا چه اندازه به نوع‌پروری و خدمات نیکوکاری اهمیت می‌دادند. در این مرانامه خدمات نیکوکاری از قبیل تأسیس دارالعجزه، اختصاص عواید اوقاف به مصارف عمومی خیریه، برقراری حقوق بازنشستگی و اقدامات نیکوکارانه دیگر مورد توجه خاص قرار گرفته است.

تا سال ۱۳۵۹ نیکوکاری سراسر گیلان توسط سازمانها و انجمنهای مختلف با قوانین و مقررات گوناگون ارائه می‌گردید. در خردادماه سال ۱۳۵۹ ماده واحده لایحه قانونی تشکیل سازمان بهزیستی کشور به تصویب شورای انقلاب اسلامی رسید. از این تاریخ سازمان جدیدالتأسیس به منظور ارائه خدمات نیکوکاری به نیازمندان، محرومین و معلولین کشور رسماً آغاز بکار کرد. بعدها کوششهایی برای تبدیل سازمان مزبور به وزارتخانه بعمل آمد لیکن موفقیتی حاصل نگردید. سرانجام در سال ۱۳۶۳ برطبق قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان مزبور نیز به صورت یکی از سازمانهای مستقل این وزارتخانه درآمد.

در پی تشکیل سازمان بهزیستی کشور، در منطقه گیلان نیز سازمان بهزیستی استان گیلان پا به عرصه وجود گذاشت و در زمینه گسترش خدمات توانبخشی و حمایتی و رفاهی و همچنین بازپروری ناسازگاران و منصرفین

فرزندان مهدکودک در حال اجرای سرود.

در زمینه رشد همه جانبه جسمی، ذهنی و عاطفی کودک فراهم آمده است. به عبارت دیگر کودکان تحت پوشش این مهدها ضمن بهره‌مندی از خدمات آموزشی، فرهنگی و تفریحی بصورت مطلوبی برای ورود به دبستان آمادگی پیدا می‌کنند.

ایجاد و توسعه مهدهای کودک در شهرها و روستاهای گیلان باعث شده است از تراکم کودکان در شبانه‌روزیها جلوگیری شود و به علاوه کودکان بیشتری نسبت به گذشته دنیای کودکانه خود را در آغوش گرم و پر مهر و محبت خانواده سپری می‌نمایند.

جدول شماره ۱ - تعداد مهدهای کودک و کودکان آنها در نقاط شهری و روستایی استان گیلان در سال ۱۳۶۹.

شهرستان	تعداد مهد کودک	ظرفیت پذیرش			تعداد کودکان پذیرفته شده			تعداد کودکان موجود
		کتر از ۳ سال	کتر از ۳ سال	کتر از ۳ سال	رسیدن به سن مدرسه	تغییر محل سکونت	سایر موارد	
آستارا	۸	۱۰	۲۳۰	۹	۱۰۵	۵۳	۶۳	۲۴۱
آستانه اشرفیه	۵	۰	۱۱۰	۰	۱۵۹	۶۶	۹۹	۱۱۰
بندر انزلی	۵	۰	۱۷۰	۰	۱۷۷	۲۱	۳۲	۱۴۴
تالش	۸	۰	۲۷۵	۰	۳۱۳	۴۱	۲۴۱	۲۹۸
رشت	۲۱	۶۰	۸۲۰	۶۳	۶۷۹	۱۸۱	۹۵	۸۰۰
رودبار	۵	۰	۲۰۰	۰	۱	۰	۱۱۷	۰
رودسر	۶	۰	۱۵۵	۰	۱۸۲	۰	۰	۲۰۲
صومعه‌سرا	۴	۰	۷۵	۰	۱۴۹	۲۵	۲۲	۱۹۹
فومن	۵	۰	۱۵۰	۰	۱۰۹	۹	۹	۱۰۵
لاهیجان	۶	۴۰	۲۶۵	۲۲	۲۷۰	۱۷۴	۵	۲۷۴
لنگرود	۸	۰	۲۳۰	۰	۲۵۹	۲۵	۴	۲۱۲
جمع کل استان	۸۱	۱۱۰	۲۶۸۰	۹۴	۲۴۰۳	۵۹۵	۲۰۴	۲۵۵۸

- رقم مساری صفر است.

حمایتی، شبانه‌روزیهای مستقل و شبه‌خانواده.
 ۴ - آموزش فنی و حرفه‌ای (نظری و عملی) جهت فراهم ساختن زمینه اشتغال و کسب درآمد خانواده‌های تحت حمایت. لازم به تذکر است که تعلیم حرفه‌های مختلف و سوادآموزی از پراهمیت‌ترین خدمات بهزیستی است.
 ۵ - تنظیم و اجرای برنامه جهت پر کردن اوقات فراغت نوجوانان و جوانان.

مجتمعات خدمات بهزیستی

مجتمعات خدمات بهزیستی چند فعالیت شاخه خدمات حمایتی بهزیستی را در خود جای داده‌اند. بر طبق آمار رسمی سال ۱۳۷۱ در استان گیلان جمعاً ۹۳ مجتمع خدمات حمایتی بهزیستی مشغول فعالیت بوده‌اند (۲۰ مجتمع خدمات بهزیستی در نقاط شهری و ۷۳ مجتمع در نقاط روستایی).

مجتمعات خدمات بهزیستی روستایی غالباً دارای یک سالن، یک اتاق و یک دفتر و آشپزخانه و توالت هستند و برخی از آنها نیز از حمام استفاده می‌کنند. وسعت مجتمعات حدود ۵۰ تا ۳۰۰ مترمربع بوده و غالباً دارای آب لوله‌کشی و برق روستا هستند، وسایل حرارتی آنها بخاری نفتی و آبگرمکن و لوازم گازسوز است.

مجتمعات جدید هریک با ۳۰۰ مترمربع زیربنا در چهارچوب طرحهای سازمان بهزیستی کشور شامل مهدکودک، کارگاه حرفه‌آموزی، مددکاری، کتابخانه، سالن ورزشی و فضا برای کادر اداری و سرویس‌دهی کامل ساخته می‌شوند. گفتنی است در حال حاضر تعدادی از مجتمعات طبق الگوی جدید ساخته شده و برای نگهداری و حمایت از کودکان و خانواده‌های بی‌سرپرست مورد بهره‌برداری قرار دارند.

مجتمعات خدمات حمایتی در مجموع چهار وظیفه عمده دارند که عبارتند از: اداره مهدکودک، آموزش حرفه‌ای، امور مستمری و مددکاری و امور نوجوانان و جوانان. لازم به توضیح است که مجتمعات خدمات بهزیستی روستایی در مقایسه با مجتمعات خدمات بهزیستی شهری خدمات بهزیستی را در ابعاد کوچکتری ارائه می‌دهند.

مهدکودک

این واحد که ارائه دهنده مهم‌ترین فعالیت‌های مجتمعات خدمات بهزیستی است به نگهداری و مراقبت و تغذیه و همچنین آموزش و پرورش قوای جسمی، ذهنی و اجتماعی کودکان سالم خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند می‌پردازد. در مهدهای کودک روستایی به طور متوسط از ۳۰ کودک به صورت روزانه نگهداری می‌شود. در مجموع مهدهای کودک شهری و روستایی ۳ گروه سنی را به شرح زیر می‌پذیرند:

- ۱ - نوزادان، شامل اطفال ۳ تا ۱۸ ماهه.
 - ۲ - کودکان نوپا، شامل سنین ۱۸ ماهه تا ۳ ساله.
 - ۳ - کودکان نوباوه، شامل سنین ۳ تا ۶ ساله.
- برنامه تغذیه کودکان در ۳ نوبت صبحانه، ناهار و عصرانه انجام می‌شود. برنامه‌های آموزشی آنان به نحوی طرح‌ریزی شده که فرصتهای مناسب تربیتی

در نقاط شهری و روستایی استان گیلان در سال ۱۳۶۹ جمعاً ۸۱ مهدکودک دایر بوده است. در جدول شماره ۹ تعداد مهدکودکهای شهری و روستایی و فعالیتهای آنها در سال ۱۳۶۹ نشان داده شده است.

آموزش حرفه‌ای

خدمات آموزش حرفه‌ای به منظور بازتوان کردن و به خودکفایی رسانیدن خانواده‌های تحت پوشش بهزیستی ارائه می‌گردد. آموزشهای حرفه‌ای به مناسبت فراهم نمودن زمینه‌های اشتغال و کسب درآمد برای خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند از اهمیت خاصی برخوردار است. در مسجتمهای خدمات بهزیستی گیلان کلاسهای مختلف حرفه‌آموزی نظیر خیاطی، چادرشب‌بافی، حصیربافی و کارهای حصیری، فلادبوزی و قلاب‌بافی، گلدوزی، کیف‌بافی، جاجیم و گلیم‌بافی، توربافی و قالی‌بافی تشکیل می‌گردد. علاوه بر آنها کلاسهای ماشین‌نویسی نیز در برخی از مجتمعهای دایر است.

در این میان فرش‌بافی در کنار صنایع دستی بومی و محلی با حمایت مستمر دولت به صورت چشمگیری پیشرفت کرده است. به طوری که از بدو آغاز آموزش فرش‌بافی (۱۳۶۱) تا سال ۱۳۷۱ با صرف ۲۰۰ میلیون ریال اعتبار افزون بر ۶۰۰۰ نفر از افراد تحت پوشش بهزیستی، آموزش فرش‌بافی دیده‌اند. افرادی که دوره ۶ ماهه فرش‌بافی را با موفقیت می‌گذرانند با برخورداری از امکانات و تسهیلاتی از قبیل دریافت وسایل کار و وام و راهنمایی مربیان به تولید قالی در خانه می‌پردازند. برخی نیز در کارگاههای وابسته به سازمان بهزیستی در قبال دریافت دستمزد قالی تولید می‌کنند. میزان تولید فرش توسط فرش‌بافان تحت پوشش بهزیستی گیلان ۵۰۰۰ رج در سال می‌رسد.

آمارهای رسمی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۶۹ تعداد ۲۰ مرکز حرفه‌آموزی فعال در مراکز شهرستانهای استان گیلان دایر بوده‌اند. فعالیتهای مراکز مزبور به زبان آمار از این قرار است:

— ظرفیت هر مرکز آموزش حرفه ۵۹۷ نفر در ماه (بطور متوسط).

— تعداد هنرآموز موجود در یک سال ۱۳۰۶ نفر.

— تعداد هنرآموز مرخص شده ۸۱۸ نفر (به علت اتمام دوره ۶۶۰ نفر و به علت ترک دوره ۱۵۸ نفر).

— ساعات تشکیل کلاس ۱۸۷۲ ساعت.

امور مستمری و مددکاری

مستمری و حمایت از خانواده‌های نیازمند شامل مددجویانی^۱ که به طریقی نان‌آور خانواده خود را از دست داده‌اند و قادر به تأمین حداقل معاش خویش نیستند می‌شود، همچنین افراد و خانواده‌هایی که با داشتن سرپرست بدلیل مشکلات اقتصادی و اجتماعی نمی‌توانند جوابگوی تأمین حداقل هزینه زندگی خویش باشند. در این حالت بهزیستی به یاری مددجو برمی‌خیزد و فرد

۱. مددجوی حمایتی به فردی اطلاق می‌شود که در اثر نقائص عاطفی، تربیتی، اجتماعی و اقتصادی دچار مشکلاتی شده و به تنهایی قادر به رفع آنها نباشد.

یا افراد خانواده نیازمند را مورد حمایت مادی و معنوی قرار می‌دهد. اهم حمایت‌های مزبور عبارتند از: پرداخت مستمری، پرداخت سرمایه‌کار، پرداخت هزینه درمان، کمک ازدواج، کمک به تهیه و تأمین مسکن، کمک هزینه تحصیلی (در سطوح مختلف آموزشی)، کمک هزینه وسایل و ابزار کار، خدمات مددکاری و مشاوره‌ای، هدایای فرهنگی و غیره...

بر اساس آمار رسمی که در دست است در سال ۱۳۶۹ جمعاً ۴۷۸ خانواده بی‌سرپرست تحت حمایت بهزیستی استان گیلان قرار داشته‌اند. از این عده ۱۸۷ نفر به علت فوت سرپرست خانواده، ۲۹ خانواده به علت زندانی بودن سرپرست خانواده، ۱۷۶ خانواده به واسطه متارکه و ۸۶ خانواده هم بدلیل گوناگون دیگر در زیر چتر حمایتی بهزیستی استان مزبور بوده‌اند. در همین سال ۴۵ خانواده نیز به سبب پرداخت سرمایه‌کار، اشتغال به کار و علل دیگر بازتوان شده و بدنبال کار و کاسبی خود رفته‌اند. علاوه بر آنچه که ذکر گردید ۳۵۴ خانواده که تحت حمایت بودند به علل مختلف از جمله ازدواج یا دریافت مستمری از سازمانهای دیگر از برنامه حمایت خارج گردیده‌اند. جدول شماره ۲ نشان دهنده اطلاعات آماری لازم در این زمینه است.

جدول شماره ۲ — تعداد خانواده‌های بازتوان شده و ترخیص شده توسط بهزیستی گیلان به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۶۹.

شهرستان	تعداد بازتوان شده			تعداد ترخیص شده		
	پرداخت سرمایه	اشتغال به‌کار	سایر	مستمری‌بگیر ازدواج	سایر	جمع
آستارا	۲	۱	۲	۲	۸	۱۸
آستانه اشرفیه	۰	۰	۰	۴	۱۶	۲۲
بندر انزلی	۱	۰	۱	۱	۶	۷
تالش	۰	۳	۳	۲	۱۵	۱۹
رشت	۸	۹	۱۰	۲	۵۲	۶۲
رودسر	۰	۰	۰	۰	۹۲	۹۵
صومعه‌سرا	۰	۰	۰	۰	۵۵	۵۹
فومن	۰	۱	۲	۱	۲۱	۲۳
لاهیجان	۰	۰	۰	۲	۲۴	۲۶
لنگرود	۳	۱	۲	۱	۲۰	۲۳
جمع کل استان	۱۴	۱۲	۱۹	۱۴	۳۰۹	۳۵۴

— رقم مساوی صفر است.

مددکاری

هدف اساسی مددکاری، زدن پل ارتباطی میان مددجویان نیازمند و معلول و طرح مشکلات و احتیاجات آنان با مسئولین و دست‌اندرکاران بهزیستی است. به‌طور کلی برشمردن کلیه خدماتی که از سوی این واحد انجام می‌شود در این مختصر امکان‌پذیر نیست، لذا فقط به شرح اقدامات مددکاران قناعت می‌نماید. مجموعه فعالیت‌هایی که واحد مددکاری به منظور جلوگیری از لغزشهای احتمالی خانواده‌های بی‌سرپرست، مشکلات زیستی و درمانی و

- کودک، ۶۰ حرفه‌آموز، ۲۸۰ مستمري بگير و ۱۵ شبه‌خانواده.
- ۲ - مجتمع خدمات بهزيستی سميۀ رشت، با ظرفيت ۱۴۰ نفر در مهد کودک، ۶۰ حرفه‌آموز و ۲۱۰ مستمري بگير.
- ۳ - مجتمع خدمات بهزيستی لالۀ رشت، با ظرفيت ۱۰۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز، ۱۴۰ مستمري بگير و ۲۰ شبه‌خانواده.
- ۴ - مجتمع خدمات بهزيستی ولايت رشت، با ظرفيت ۱۲۰ نفر در مهد کودک، ۶۰ حرفه‌آموز و ۱۴۰ مستمري بگير.
- ۵ - مجتمع خدمات بهزيستی الزهرا «علي آباد رشت»، با ظرفيت ۶۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۱۴۰ مستمري بگير.
- ۶ - مجتمع خدمات بهزيستی شهيد عسکري کوجصفهان از توابع رشت، با ظرفيت ۶۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۱۴۰ مستمري بگير.
- ۷ - مجتمع خدمات بهزيستی زينب در آستارا، با ظرفيت ۸۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۱۱۰ مستمري بگير.
- ۸ - مجتمع خدمات بهزيستی فجر آستانۀ اشرفيه، با ظرفيت ۱۰۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۱۴۰ مستمري بگير.
- ۹ - مجتمع خدمات بهزيستی قدس بندر انزلی، با ظرفيت ۱۴۰ نفر در مهد کودک، ۶۰ حرفه‌آموز، ۳۸۰ مستمري بگير و واحد فيزيوتراپی.
- ۱۰ - مجتمع خدمات بهزيستی شهيد ابراهيم وظيفه تالش، با ظرفيت ۸۰ نفر در مهد کودک، ۲۰ حرفه‌آموز و ۱۴۰ مستمري بگير.
- ۱۱ - مجتمع خدمات بهزيستی شهيد راست روش رضوانشهر از توابع تالش، با ظرفيت ۶۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۱۴۰ مستمري بگير.
- ۱۲ - مجتمع خدمات بهزيستی وحدت رودبار، با ظرفيت ۶۰ نفر در مهد کودک، ۲۰ حرفه‌آموز، ۷۰ مستمري بگير و واحد فيزيوتراپی.
- ۱۳ - مجتمع خدمات بهزيستی شهيد انصاری رودسر، با ظرفيت ۱۰۰ نفر در مهد کودک، ۶۰ حرفه‌آموز، ۲۱۰ مستمري بگير و واحد فيزيوتراپی.
- ۱۴ - مجتمع خدمات بهزيستی ميثاق صومعه‌سرا، با ظرفيت ۱۰۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۱۴۰ مستمري بگير.
- ۱۵ - مهد کودک اداره بهزيستی فومن، گفتنی است فومن از داشتن مجتمع خدمات بهزيستی شهری محروم است.
- ۱۶ - مجتمع خدمات بهزيستی رسالت لاهیجان، با ظرفيت ۱۴۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۲۱۰ مستمري بگير.
- ۱۷ - مجتمع خدمات بهزيستی بعثت لاهیجان، با ظرفيت ۶۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۷۰ مستمري بگير.
- ۱۸ - مجتمع خدمات بهزيستی نبوت لاهیجان، با ظرفيت ۱۰۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۷۰ مستمري بگير.
- ۱۹ - مجتمع خدمات بهزيستی وحدت سياهکل از توابع لاهیجان، با ظرفيت ۶۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۷۰ مستمري بگير.
- ۲۰ - مجتمع خدمات بهزيستی حر لنگرود، با ظرفيت ۱۰۰ نفر در مهد کودک، ۳۰ حرفه‌آموز و ۲۸۰ مستمري بگير.

اختلافات و مسائل خانوادگی انجام می‌دهد شامل: مصاحبه، بازدید منازل، بازدید محل کار، کاربایی، تشکیل جلسات گروهی، معرفی جهت پرداخت کمکهای نقدی و همچنین معرفی مددجویان جهت پرداخت کمکهای غیرنقدی و پرداخت سرمایه کار و آموزش حرفه‌ای و معرفی به مراجع و مؤسسات درمانی است.

مددجویان گیلانی در سال ۱۳۷۰ تعداد ۵،۷۱۳، ۱۵ مورد اقدام مسدودکاری داشته‌اند. از این تعداد ۸۹۷۴ مصاحبه و ۴۹۵۸ بازدید خانه بوده و تعداد ۱۶۲۸ نفر به مراکز درمانی، ۷۲ نفر به مراکز نگهداری و ۸۱ نفر به مراکز آموزشی معرفی شده‌اند.

حمایت از محصلین

در مجموعه‌های خدمات حمایتی استان گیلان فرزندان خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند در دوره‌های مختلف تحصیلی مورد حمایت قرار می‌گیرند. در این زمینه می‌توان از تعداد ۳۳۸۷ محصل گیلانی نام برد که از کمکهای مختلف هزینه تحصیلی برخوردار بوده‌اند و خانواده‌های آنان نیز تحت پوشش بهزيستی قرار داشته‌اند.

تعداد محصلینی که در سال ۱۳۷۱ زیر چتر حمایت بهزيستی قرار داشته‌اند عبارتند از: رشت ۶۷۷ نفر، رودسر ۴۶۵ نفر، رودبار ۴۱۳ نفر، لنگرود ۳۵۳ نفر، تالش ۳۳۱ نفر، فومن ۲۶۳ نفر، لاهیجان ۲۴۷ نفر، آستارا ۱۸۳ نفر، صومعه‌سرا ۱۷۳ نفر، آستانۀ اشرفیه ۱۶۰ نفر و بندرانزلی ۱۲۲ نفر.

امور جوانان و نوجوانان

برنامه‌ریزی صحیح و اجرای آن جهت پرکردن اوقات فراغت نوجوانان و جوانان خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند به دلیل آسیب‌پذیری اجتماعی آنان حائز اهمیت فراوان است. در این مورد برای کنترل و جلوگیری از بروز انحرافات اجتماعی شهری و روستایی برنامه‌های فرهنگی، پرورشی، اجتماعی، آموزش هنری و تفریحات سالم در قالب مسجدهای بهزيستی سراسر استان گیلان اجرا می‌گردد.

در این بخش نمایش فیلم و اسلاید، تشکیل نمایشگاهها، تشکیل تیمهای ورزشی و برگزاری مسابقات ورزشی، کتاب‌خوانی و تهیه نشریه و کتابداری، برگزاری جلسات و جشنها و سخنرانها، تأثیر و آموزشهای رزمی و غیره از اهم خدماتی است که به نوجوانان و جوانان ارائه می‌شود.

مجتمعهای خدمات بهزيستی شهری

به طوری که پیش از این گفته شد در سال ۱۳۷۰ تعداد ۲۰ مجتمع خدمات بهزيستی حمایتی شهری در سطح استان گیلان مشغول فعالیت بوده‌اند. مجموعه‌های مزبور در رشت و کلیه شهرستانهای گیلان در کنار فعالیتهای بهزيستی هر سال افزون بر ۱۵۰۰ کودک شیرخوار، نوپا، نوباوه و کودکانی را نگهداری کرده، در دوره پیش از دبستان تحت تعلیم و تربیت قرار داده‌اند. این مجموعه‌ها عبارتند از:

- ۱ - مجتمع خدمات بهزيستی توحید رشت، با ظرفيت ۱۴۰ نفر در مهد

شیرخوارگاه مجتمع خدمات حمایتی توحید رشت در این شیرخوارگاه، کودکان از بدو تولد تا ۶ سالگی تحت شرایط مخصوص زیر پذیرفته می‌شوند:

- معرفی توسط دادستانی.
- فوت یکی از والدین با تأیید مراجع انتظامی و قضائی.
- زندانی بودن یکی از والدین با تأیید مراجع انتظامی و قضائی.
- متارکه والدین با ارائه مدارک لازم.
- مفقودالتر بودن یکی از والدین با تأیید مراجع انتظامی و قضائی.
- بیماری روانی و یا عدم توانائی جسمی یکی از والدین طبق تأیید پزشک.

- عدم شناسائی و دسترسی به والدین و اقوام فرزند.
- عدم صلاحیت والدین و یا سرپرست فرزند به تأیید مقامات انتظامی و قضائی.

بچه‌ها از بدو پذیرش تحت تعلیم و تربیت قرار می‌گیرند. در هر حال همواره کوشش می‌شود طفل در کانون گرم خانواده از نظر جسمی و روحی پرورش یابد و در صورتی که از همه کوششهایی که انجام می‌شود نتیجه مطلوب حاصل نشود، فرزند در شیرخوارگاه پذیرفته می‌شود. ولی مسدودکاران و مسئولین مستمراً فعالیت می‌کنند که حتی با برقراری مستمری برای والدین و کسان طفل او را به آغوش خانواده برگردانند.

فرزندان شیرخوارگاه، می‌توانند تحت حضانت خانواده‌های مستقاضی فرزند قرار گرفته در میان افراد خانواده آنها پرورش پیدا کنند. شرایط تحویل کودکان به خانواده‌ها به قرار زیر است:

- ارائه معرفی نامه از دادستانی.
- ارائه مدارک پزشکی لازم مثل گواهی سلامت جسم و روان، گواهی نداشتن اعتیاد و سوء پیشینه و گواهی پزشکی رسمی مبنی بر عدم بارور شدن زن.
- توانائی جسمی و مالی خانواده جهت نگهداری فرزند.
- دابتن صلاحیت اخلاقی.
- تعهد انتقال یک سوم کلیه دارائی به فرزند خوانده شخصی که حضانت طفل را پذیرفته است.
- اخذ شناسنامه به نام خانوادگی شخصی که حضانت فرزند را به عهده گرفته است.

بدیهی است پس از سپردن طفل به دست خانواده و یا اقوام و بستگان بی‌گیریهای لازم برای رفع مشکلات احتمالی طفل توسط مددکاران اجتماعی به عمل خواهد آمد.

این شیرخوارگاه در سال ۱۳۶۹ از ۷۹ کودک به‌طور شبانه‌روزی نگهداری می‌کرد. از این عده ۷۴ نفر بدون والدین و ۵ کودک هم‌دارای پدر و مادر بودند.

افراد حمایت شده

در آمارهای منتشره دیده می‌شود که در سال ۱۳۶۹ جمعاً ۳۱،۴۱۸ نفر در

۳۲۳ واحد وابسته به سازمان بهزیستی استان گیلان تحت حمایت قرار داشته‌اند. آمار تفکیکی آنها را در زیر می‌توان ملاحظه کرد.

تعداد افراد حمایت شده در ۸۲ واحد بهزیستی ۱۳،۵۶۸ نفر.

تعداد خواهران حمایت شده در ۲ واحد بهزیستی ۸ نفر.

تعداد افراد حمایت شده در ۶۱ مجتمع خدمات بهزیستی روستائی استان گیلان ۴۳۶۴ نفر.

تعداد افراد حمایت شده (از نظر حرفه آموزی) در ۸۲ مرکز حرفه‌آموزی ۲۹۹۷ نفر.

تعداد کودکان حمایت شده در ۸۱ مهد کودک سراسر استان ۵۰۴۶ کودک.

تعداد افراد حمایت شده در ۱۵ مرکز توان‌بخشی ۵۴۳۵ نفر.

خدمات توان‌بخشی

امروزه، در پزشکی و درمان بیماریها، دگرگونیهای بسیار بوجود آمده و روشهای جدید ابداع شده است؛ توان‌بخشی نیز یکی از روشهای نوین در بازگرداندن سلامت و صحت به بیماران است. این پدیده با یک جهت‌گیری زنده و پویا و با اجرای یک سلسله اقدامات پی‌گیر با تمامی عوارض و معلولیتها از طریق پیشگیری از معلولیت، ارائه خدمات مختلف به معلولین و آماده‌سازی جامعه برای پذیرش معلولین به مقابله برخاسته است.

واژه «معلولیت» به معنای عارضه‌ای است که طی آن اختلال یا نقص در اعمال و اعضای بدن ظاهر می‌شود و بدینجهت میزان قدرت و فعالیت یک یا چند عضو بدن کاهش می‌یابد و ناتوانی برای انجام فعالیتهای طبیعی ظاهر گردیده و در نتیجه فرد از انجام امور عادی و جاری و مسئولیتهای خود عاجز می‌ماند. در مجموع عوامل عمده معلولیتها را «عوامل ارثی»، «سرخمی بیماریهای عفونی واگیر» و «سوانح و حوادث» نظیر تصادفات رانندگی، حوادث ناشی از کار و حوادث ناشی از گسترش صنایع دانسته‌اند.

در حال حاضر در استان گیلان خدمات توان‌بخشی در مورد انواع معلولیتها از طریق ایجاد هسته مشاوره ژنتیکی و آموزش پیشگیری از معلولیت، شناسائی کلیه معلولین استان و توان‌بخشی آنان و نیز کاربایی معلولین پس از آموزش فنی و حرفه‌ای، و بالاخره تأمین نیازمندیهای معلولین تحت حمایت انجام می‌گیرد. خدمات مزبور به‌طور هماهنگ و مکمل با یکدیگر توسط واحدهای بهزیستی در سراسر استان گیلان صورت می‌پذیرد.

اهم خدمات توان‌بخشی عبارتند از:

- تأمین نیازمندیهای مددجویان معلول تحت پوشش.
- افزایش شناخت جامعه نسبت به معلولین و افزایش کارآئی معلولین.
- ارائه خدمات توان‌بخشی، پیراپزشکی و در مجموع توان‌بخشی معلولین.
- ارائه وسایل کمک‌توان‌بخشی به معلولین از قبیل ویلچر (صندلی چرخدار)، سه‌چرخه، سمک، عینک، پروتز و اورتز (دست و پای مصنوعی).
- آموزش و حمایت معلولین (نابینا و ناشنوا، ذهنی، جسمی، حرکتی) با توانبخشی اجتماعی و سوادآموزی و حرفه‌آموزی.

متخصص چشم جهت تشخیص درجهٔ بینائی و تحویل وسائیل کمک توانبخشی در زمینهٔ بینائی.

مرکز توانبخشی مهدی (ع) رشت

این مرکز در اردیبهشت ماه سال ۱۳۶۰ تأسیس گردیده است. مرکز مزبور ظرفیت ۱۰۰ معلول ذهنی تربیت‌پذیر و آموزش‌پذیر را به صورت روزانه و شبانه‌روزی دارد. معلولین ذهنی که به طور روزانه پذیرائی می‌شوند از سرویس ایاب‌وذهاب، یک وعده غذای گرم و کلیهٔ امکانات حرفه‌آموزی استفاده می‌کنند. خوابگاه مرکز اختصاص به معلولین ذهنی شهرستانی دارد. در این مرکز برای کسب اطلاعات و مهارت‌های لازم ۳ نوع کلاس دایر است.

کلاس تربیت‌پذیر بالا: در این کلاس معلولین ذهنی ۶ تا ۱۴ ساله که از بهره‌هوشی بالا برخوردارند آموزش می‌بینند.

کلاس تربیت‌پذیر پائین: کلاس مزبور به معلولین ذهنی ۶ تا ۱۴ ساله که از بهره‌هوشی پائین برخوردارند اختصاص دارد.

این گروه، علاوه بر آموزش حرفه‌ای مورد بررسی خانوادگی نیز قرار می‌گیرند و در صورت لزوم به خانواده آنان نیز کمک مالی می‌شود و چنانچه معلولی بدون خانواده باشد به طور شبانه‌روزی نگهداری می‌گردد.

کلاس آموزش‌پذیر: معلولینی که در این کلاس پذیرفته می‌شوند بهره‌هوشی آنان از گروه تربیت‌پذیر بیشتر است. گروه مزبور بعد از ۱۴ سالگی جهت آموزش حرفه مناسب به یکی از کارگاه‌های حمایتی مرکز هدایت می‌شوند تا پس از کسب مهارت‌های لازم به کار تولید پرداخته و افرادی مفید به حال جامعه درآیند.

مرکز توانبخشی ناینبایان شهید دکتر فیاض‌بخش رشت

مرکز مزبور با ظرفیت پذیرائی از ۶۰ نفر معلول نابینا و نیمه‌بینا به صورت روزانه و شبانه‌روزی در سال ۱۳۶۰ در رشت ایجاد شده است. برنامهٔ توانبخشی ناینبایان و نیمه‌بیناها در این مرکز از این قرار است.

۱- دورهٔ توانبخشی اجتماعی: در این دوره معلولین مذکور بدون محدودیت سنی اعم از مرد و زن تحت تعلیمات ویژه قرار می‌گیرند تا بدین وسیله آمادگی لازم برای ورود به اجتماع پیدا کنند. دورهٔ توانبخشی ۳ ماهه و برنامهٔ آن بدین شرح می‌باشد.

بریل‌آموزی: ناینبایان در این کلاس با خط مخصوص ناینبایان به نام «بریل» آشنا می‌شوند و در صورت داشتن استعداد و علاقه به تحصیل می‌توانند کلاسهای ابتدائی را زیر نظر مربیان و کارشناسان طی نمایند.

کلاس تحرک و جهت‌یابی: در کلاس مزبور طریقهٔ تشخیص مسوانع و خطرات ناشی از رفت‌وآمد به نایبنا آموخته می‌شود.

کلاس مهارت‌های روزانه: در این کلاس، نایبنا مهارت‌های موردنیاز روزمره مانند بهداشت و نظافت فردی و امور مربوط به روابط اجتماعی را یاد می‌گیرد.

کلاس تلفن: نایبنا در این کلاس راه و روش کار با انواع تلفن‌ها را می‌آموزد.

فرزندان معلول یک خانواده هنگام بازدید مسئول بهزیستی گیلان.

- نگهداری و مراقبت از معلولین غیرقابل توانبخشی.
- روان‌سنجی و شنوائی‌سنجی برای تشخیص شدت معلولیت و هدایت معلولین به مراکز ارائه دهندهٔ خدمات توانبخشی.
- ایجاد کارگاه‌های حرفه‌ای خاص معلولین.
- شناسائی کلیهٔ معلولین گیلان برای برنامه‌ریزی اساسی.
- کاریابی و اشتغال معلولین پس از آموزش حرفه‌ای.
- پیشگیری معلولیتها از طریق آگاه‌سازی جامعه به طرق مختلف.

واحد‌های توانبخشی

واحد‌های زیر با اجرای برنامه‌های توانبخشی در قالب فعالیت‌های فوق‌الذکر کار می‌کنند.

مرکز پذیرش و هماهنگی توانبخشی رشت

پذیرش معلولین و تشخیص معلولیت و معرفی به مراکز توانبخشی جهت ارائه خدمات توانبخشی از وظایف عمدهٔ این مرکز است. در این مرکز بطور متوسط هر ماه حدود ۲۰۰ معلول جسمی - حرکتی، ۱۹۰ معلول ذهنی، ۲۲۰ معلول ناشنوا و نیمه‌شنوا، ۱۴۰ معلول نابینا و نیمه‌بینا و در مجموع حدود ۷۵۰ نفر به علت معلولیت‌های ذیل پذیرش و معرفی می‌شوند.

۱- پذیرش اولیهٔ معلولین جسمی - حرکتی، تشخیص معلولیت آنها توسط پزشک ارتوپد و نیز تحویل کمک‌های تسوان‌بخشی شامل: صندلی چرخدار، سه چرخهٔ معلولین، انواع واکر، انواع عصا، تشک مواج و موتور مخصوص معلولین.

۲- پذیرش معلولین ذهنی و معرفی آنان به روان‌سنجی برای آزمایش‌های کلینیکی و مشاورهٔ ژنتیکی توسط روان‌شناس و روان‌پزشک و تفکیک معلولین ذهنی برحسب تربیت‌پذیر، آموزش‌پذیر و ایزوله.

۳- پذیرش اولیهٔ ناشنوا و نیمه‌شنوا و همچنین توزیع سمعک موردنیاز برحسب تشخیص شنوائی‌سنجی.

۴- پذیرش اولیه ناینبایان و نیمه‌بینایان و معرفی آنان به پزشکان

مرکز فنی و ارتوبدی شهدای هفتم تیر لاکان (رشت).

این آموزش در ۵ دوره انجام می‌شود و هر دوره ۷ روز طول می‌کشد. در هر کلاس فنی و ارتوبدی ۱۲ نفر از تکنسینهای گیلان، کرمانشاه، آذربایجان غربی و خراسان تعلیم می‌بینند. فاصله هر دوره با دوره بعدی ۳ ماه است. ساختن اندامهای مصنوعی با استفاده از روشهای پیشرفته توسط استادان و کارشناسان در کلاسهای مزبور تعلیم داده می‌شود.

کلینیک شنوایی سنجدی، روان‌سنجدی و گفتار درمانی
کلینیک مزبور از سال ۱۳۶۲ با تجهیزات و کادر لازم آغاز به کار کرد. طبق آمار منتشره در سال ۱۳۷۰ در سطح استان گیلان ۱۹۲۰ نفر شنوایی - سنجدی، ۱۱۵۲ نفر روان‌سنجدی و ۹۶۰ نفر گفتار درمانی شده‌اند. در سال ۱۳۷۱ ساختمان جدید این کلینیک در زمینی به مساحت ۵۰۰ مترمربع و بازیربنای ۳۶۰ مترمربع در ۲ طبقه مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

کارگاه حمایتی حرفه‌آموزی رشت
کارگاه حرفه‌آموزی مزبور که مختص معلولین ذهنی ۱۴ سال به بالاست در اردیبهشت ماه سال ۱۳۶۰ تأسیس یافته است. در این کارگاه معلولین ذهنی حدود سنی مزبور بعد از بررسی به کارگاههای پسرده حصیری، گلسازی، خیاطی، نایلکس و نجاری جهت فراگیری حرفه مورد علاقه خود و کار معرفی می‌شوند. ظرفیت هر یک از کارگاهها از این قرارند: کارگاه برده حصیری ۱۰ نفر، کارگاه حصیربافی ۶ نفر، کارگاه گلسازی و کاموبافی ۱۰ نفر، کارگاه خیاطی ۸ نفر، کارگاه نایلکس که غالباً ساک پلاستیکی و کیسه زباله می‌سازد ۱۰ نفر و کارگاه نجاری حدود ۱۳ نفر.
در این کارگاهها برده حصیری، حصیر، گلهای مصنوعی، انواع بافتنیها، لباس، ساک پلاستیکی و کیسه زباله، جاکبریتی، جای قاشق و چنگال، قاب عکس، نردبان، عصا و سایر وسایل موردنیاز مردم ساخته می‌شوند. ضمناً لازم است گفته شود که کارگاه حمایتی رشت تا ۱۰۰ معلول ظرفیت پذیرش دارد.

مرکز توان‌بخشی و حرفه‌آموزی ناشنوایان لاهیجان
این مرکز از سال ۱۳۶۰ در لاهیجان با ظرفیت ۶۰ نفر شروع بکار نموده و

۲ - دوره ارزشیابی حرفی: مدت این دوره ۲ ماه است و نابینا در صورتی می‌تواند در آن شرکت نماید که دوره توان‌بخشی اجتماعی را با موفقیت گذرانیده باشد و سن وی هم ۱۵ الی ۳۵ سال باشد. در طول گذراندن دوره مزبور کارآموز توسط ارزشیاب حرفه‌ای ارزیابی می‌شود و در صورتی که شرایط لازم را جهت حرفه‌آموزی داشته باشد به یکی از کلاسهای حرفه‌آموزی نظیر حصیربافی، جاروبندی، بافندگی با ماشین، توربافی و اپراتوری تلفن معرفی می‌شود.

به طور کلی باید گفت که مرکز توان‌بخشی نابینایان شهید دکتر فیاض‌بخش رشت روشنندان را پس از برخورداری از مهارتهای لازم به راحتی جذب بازار کار گیلان می‌نماید. گفتنی است هم اکنون افزون بر ۹۰ کارخانه در سطح رشت وجود دارد که می‌توانند از وجود نابینایان مهارت یافته در امر اپراتوری تلفن و بسته‌بندی و کارهای نظیر آن استفاده نمایند و بدین وسیله آنان را از گوشه‌نشینی و انزوا نجات دهند.

علاوه بر آنچه که گفته شد چندین روشنندل در سطح دبیرستان و دانشگاه مشغول تحصیل هستند. برخی از اینها از تسهیلات و امکانات بهزیستی استفاده می‌کنند. همچنین بیش از ۱۶۰ نابینا در سطح استان مستمری بگری سازمان بهزیستی گیلان هستند.

نابینایان علی‌رغم محرومیت از بینائی استعدادهای شگرف و ویژه‌ای در کسب حرفه و فن دارند. این گروه از معلولین جسمی تاکنون چنان توانائی‌هایی از خود بروز داده‌اند که شاید افراد بینا قدرت انجام آن را نداشته باشند. از این رو نباید فقط به ایجاد مراکز انگشت‌شمار و برقراری مستمری اکتفا کرد بلکه می‌توان به طور مستمر با اختصاص بخشی از مطبوعات و ادبیات و مسائل علمی و تحقیقی به «خط بریل» استعدادهای توانمند آنان را شکوفا کرده و به نفع رساند.

مرکز فنی و ارتوبدی شهدای هفتم تیر لاکان (رشت)
این مرکز پس از ۳ سال مطالعه و بررسی در سال ۱۳۶۳ در لاکان ۱۰ کیلومتری رشت تأسیس شد و به کار ساخت و تعمیر انواع دست و پای مصنوعی، انواع بریس، اسپلنت و کفش طبی برای معلولین عادی و جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی پرداخت. بعلاوه چرمسازی، کفافی و فلزکاری در آن انجام می‌شود و دارای سالن ورزش (تعرین) نیز هست. مرکز مذکور ظرفیت حدود ۶۰ معلول در ماه دارد.

لازم به تذکر است. در سال ۱۳۷۰ تعداد ۵۸۴ پروتز و اورتیز تحویل نیازمندان به این اندامهای مصنوعی در سطح استان گیلان شده است. توضیح اینکه بعد از وقوع زلزله هولناک رودبار هیئتی از سازمان «جوهانیت» آلمان جهت کمک به آسیب دیدگان زلزله به گیلان اعزام گردید. اعضاء هیئت ضمن بازدید از مرکز فنی و ارتوبدی هفتم تیر لاکان، تقبل نمودند که از نظر آموزشی و تجهیز مرکز مزبور و تهیه مواد و وسایل مورد نیاز همکارهای لازم را مبدول دارند. بالاخره همزمان با دومین سالگرد واقعه زلزله برطبق قرارداد منعقد بین بهزیستی گیلان و سازمان جوهانیت، اولین دوره آموزش فنی و ارتوبدی در محل مرکز شروع بکار کرد.

مرکز توان‌بخشی معلولین ذهنی قدس (لاهیجان).

از نام آنان پیداست توانائی هیچگونه رسیدگی به امور شخصی خود را ندارند و کوچکترین کار شخصی این افراد که محرومترین قشر جامعه هستند بوسیله کارکنان پیراپزشکی و خدمات انجام می‌گیرد.

لازم به ذکر است که معلولین ایزوله لایلاکوه علاوه بر عقب‌ماندگی عمیق ذهنی دارای ناهنجاریهای جسمی - حرکتی، کوتاهی اندام، بدشکلی سر و صورت، عدم کنترل ادرار و مدفوع و سطح تکلم بسیار ابتدائی هستند. بیماریهای صرع و فلج مغزی در میان آنان شایع است. در مجموع می‌توان گفت فعالیت‌های ذهنی این بیماران نحیف در سطح کودکان ۲ ساله است و از یک زندگی نباتی برخوردارند. مرکز مزبور توسط ۶۴ کارمند شامل ۲ پزشک، ۳۵ پیراپزشک و ۲۷ کارمند اداری و مالی و خدمات از طریق کمک‌های مردمی اداره می‌شود.

چون مرکز نگهداری معلولین ایزوله لایلاکوه جوابگوی نیاز منطقه نمی‌باشد، لذا یک ساختمان مجهز با ظرفیت نگهداری ۱۵۰ معلول در کنار ساختمان فعلی احداث گردیده است.

مجتمع فیزیوتراپی و گفتاردرمانی رودسر

زمین این مجتمع ۲۳۳۷ متر مربع و مساحت زیربنای آن ۳۸۱ متر مربع است. محل و هزینه احداث آن توسط ۳ نفر از نیکوکاران رودسر تأمین گردیده و فرمانداری رودسر نیز یک دستگاه موتور برق اضطراری به ارزش ۵ میلیون ریال اهدا کرده است.

مجتمع فیزیوتراپی و گفتاردرمانی رودسر در نیمه دوم سال ۱۳۷۰ افتتاح شده و مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

آسایشگاه سالمندان و معلولین رودسر

ساختمان این آسایشگاه در نیمه اول سال ۱۳۷۱ شروع شده و پس از پایان کارهای ساختمانی به عنوان مهمترین آسایشگاه سالمندان و معلولین شرق گیلان در رودسر آغاز به کار خواهد کرد.

آسایشگاه مزبور از محل کمک‌های سازمان خیریه کاریتاس آلمان توسط

به طورکلی توان‌بخشی ناشنوایان در آن به صورتهای زیر انجام می‌گیرد:
الف - کلاسهای سودآموزی: این کلاسها که مدت آن ۲ سال است به تفکیک پسر و دختر تشکیل می‌شود. در این کلاسها سودآموزان ناشنوا که در سنین ۱۲ تا ۲۵ سالگی هستند مشغول سودآموزی می‌شوند. در پایان دو سال تحصیل در صورتی که از عهده امتحانات مقرر برآیند به آنان گواهینامه معادل سوم ابتدائی داده می‌شود.

ب - کارگاههای حرفه‌ای: در این کارگاهها، مددجویان پس از بررسی برحسب توانائی جسمانی و استعداد و علاقمندی به آموزش نسجاری، تراشکاری، کفاشی، بامبو بافی و خیاطی می‌پردازند. مددجویان بعد از طی دوره مربوطه و موفقیت در آزمون آن به دریافت گواهینامه نائل گردیده و وارد بازار کار می‌شوند.

ج - اندرزگاه: با توجه به اهمیت فراگیری کودکان زیر ۶ سال ناشنوا، کلاس اندرزگاه برای مادرانی که کودکان ناشنوی زیر ۶ سال دارند تشکیل می‌گردد. در این اندرزگاهها مادران و کودکان ۳ تا ۶ ساله آنها مورد آموزش قرار داده می‌شوند. این کلاسها باعث می‌شوند که نیازهای عاطفی و ارتباطی کودک ناشنوا با خانواده و جامعه تأمین گردد.

مرکز توان‌بخشی معلولین ذهنی قدس لاهیجان

مرکز مذکور در سال ۱۳۶۱ به منظور آموزش و حرفه‌آموزی عقب‌ماندگان ذهنی شرق گیلان ایجاد گردید. این مرکز که در زمینی به مساحت ۲۰۰۰ مترمربع با زیربنای ۸۰۰ مترمربع در لاهیجان ساخته شده است برای پذیرش ۱۰۰ معلول ذهنی گنجایش دارد. برخی از معلولین بطور شبانه‌روزی و برخی دیگر نیمه وقت پذیرفته می‌شوند. در مجموع معلولین ذهنی مرکز به ۳ گروه تقسیم می‌شوند:

الف - معلولین ذهنی با بهره هوشی ۵۰ تا ۷۵ درصد که به معلولین ذهنی آموزش پذیر معروفند. این کودکان عقب مانده ذهنی معمولاً می‌توانند دوره اول ابتدائی را طی نموده و پس از کسب حرفه به صورت ساده مشغول کار شوند.

ب - کودکان عقب مانده ذهنی با بهره هوشی ۲۵ تا ۵۰ درصد که قدرت یادگیری کلاسیک ندارند، بعضاً اشکالات حرکتی و تکلمی و محدودیت در شناسائی و تشخیص دارند. به این عده در مرکز مزبور آموزش خودیاری و محیط و خدمات عمومی و آموزشهای مرتبط با عقب‌ماندگیشان داده می‌شود.

ج - معلولین ذهنی با بهره هوشی ۵ تا ۲۵ درصد که به عقب مانده ذهنی عمیق مشهورند و قابل تعلیم و تربیت نمی‌باشند. این گروه فقط به مواظبت‌های درمانی و بیمارستانی نیاز دارند. کاردرمانی و فیزیوتراپی می‌تواند تا اندازه‌ای در بازتوانی جسمی آنان مؤثر واقع شود.

مرکز نگهداری معلولین ایزوله لنگرود

مرکز مزبور که به سال ۱۳۶۱ با ظرفیت ۱۰۰ معلول در لایلاکوه لنگرود فعالیت خود را آغاز کرد با همت مردم خیر و نیکوکار لنگرود و حمایت‌های سازمان بهزیستی استان گیلان اداره می‌شود. معلولین این مرکز همان‌طور که

سازمان بهزیستی استان گیلان با زیر بنای ۲۰۰۰ متر مربع شامل ۲۰ اتاق و فضاهای لازم احداث می‌شود.

مرکز توانبخشی و نگهداری معلولین صومعه‌سرا

این مرکز در زمینی به مساحت ۱/۵ هکتار و با زیر بنای ۱۲۰۰ متر مربع در صومعه‌سرا احداث می‌شود. پس از تکمیل عملیات ساختمانی به عنوان بزرگترین مرکز توان بخشی و نگهداری معلولین غرب گیلان به ارائه خدمات فیزیوتراپی، شنوایی‌سنجی و گفتار درمانی خواهد پرداخت. پیش‌بینی می‌شود که مرکز مذکور به زودی مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

مرکز توان بخشی معلولین جسمی - حرکتی حمزه سیدالشهدا تالش مرکز مزبور در سال ۱۳۶۲ در تالش تأسیس شده و هدف از ایجاد آن ارائه خدمات توان‌بخشی و آموزش حرفه‌ای به معلولین جسمی - حرکتی است. این مرکز به صورت شبانه روزی بوده و به تفکیک زن و مرد اداره می‌شود. در اینجا کارگاههای زیر مشغول فعالیت هستند.

۱ - کارگاههای فرش‌بافی و صنایع دستی و محلی: که ظرفیت ۸ معلول دارد.

۲ - کارگاه امور الکترونیکی: در این کارگاه معلولین جسمی - حرکتی حدود ۲ ماه زیر نظر مربیان الکترونیک حرفه‌آموزی می‌کنند. هنرآموزان پس از کسب مهارت‌های لازم و موفقیت در آزمون مربوط از طریق واحد کاربایی وارد بازار کار می‌شوند. به علاوه، در صورتی که این عده جذب بازار کار نشوند با کمک و حمایت واحد بهزیستی تالش سرمایه و ابزار کار لازم در اختیار آنان قرار داده می‌شود.

به طور کلی در کارگاههای مورد اشاره هر سال مقدار زیادی از وسایل مورد نیاز مردم تهیه می‌شود که توسط واحدهای بهزیستی آنها را برای فروش به بازار عرضه می‌کنند.

مراکز فیزیوتراپی

فیزیوتراپی یکی از رشته‌های توان بخشی است که به منظور بازتوانی بیماران ارائه می‌گردد. عوامل فیزیکی که در فیزیوتراپی مورد استفاده قرار می‌گیرند عبارتند از: گرما، سرما، نور، امواج مافوق صوت، الکترومانیپیک، جریانهای الکتریکی و حرکت درمانی. از سوی دیگر، مرکز فیزیوتراپی به محلی اطلاعی می‌گردد که طبق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با وسایل و تجهیزات کافی جهت انجام خدمات فیزیوتراپی تأسیس شده باشد.

مراکز فیزیوتراپی وابسته به سازمان بهزیستی استان گیلان و همچنین مراکز خصوصی فیزیوتراپی تابع مؤسسات بهداشت و درمان و آموزش پزشکی گیلان در خدمت بیماران، معلولین عادی و جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی می‌باشند. بیماران این مراکز افرادی هستند که توسط پزشکان متخصص معاینه و جهت تکمیل درمان معرفی گردیده‌اند.

مراکز فیزیوتراپی سازمان بهزیستی استان گیلان از این قرارند: مرکز

فیزیوتراپی رشت، مرکز فیزیوتراپی بندر انزلی، مرکز فیزیوتراپی تالش، مرکز فیزیوتراپی رودبار، مرکز فیزیوتراپی رودسر، مرکز فیزیوتراپی لاهیجان و مرکز فیزیوتراپی لنگرود.

علاوه بر مراکز که نام برده شد چند کلینیک و واحد درمانی و خدماتی نیز در خدمت معلولین و بیماران قرار دارند که عبارتند از: کلینیک شنوایی‌سنجی رشت، کلینیک بینائی‌سنجی رشت، واحد کاردرمانی و گفتاردرمانی رشت. همچنین در هر یک از شهرهای لاهیجان، رودسر و لنگرود یک واحد کاردرمانی و گفتاردرمانی دایر است.

برطبق آمار سال ۱۳۶۹، در مراکز فیزیوتراپی و کلینیکها و واحدهای فوق‌الذکر ۴۹ نفر برای کاردرمانی، ۱۰۳ نفر برای گفتاردرمانی، ۹۶۶ نفر برای شنوایی‌سنجی و ۱۵۰۶ نفر جهت فیزیوتراپی پذیرفته شده‌اند. آمار کامل فعالیتهای توان‌بخشی ضمن جدول شماره ۳ نشان داده شده است.

جدول شماره ۳ - آمار فعالیتهای مراکز توان بخشی استان گیلان به تفکیک تعداد معلول پذیرفته شده، ترخیص شده، معلولین مستقر در واحدها و معلولین فوت شده در سال ۱۳۶۹.

شرح کار توان بخشی	تعداد معلول پذیرفته شده	تعداد معلول مرخص شده	تعداد معلول مستقر در واحدها	تعداد معلول فوت شده
کار درمانی	۲۹	۳۱	۵۰	۰
اندوزگاه مادر و کودک	۱۲	۱۰	۱۰	۰
گفتار درمانی	۱۰۳	۸	۱۴۱	۰
کلینیک شنوایی‌سنجی	۹۶۶	۱۸۳	۲۸۷۸	۰
ناشنواییان	۵	۱۲	۱۱	۰
ناپیداگان	۳۱	۳۴	۱۸	۰
کارگاه معلولین ذهنی	۵	۸	۴۱	۰
نگهداری معلولین ذهنی و سالمندان شبانه‌روزی	۵۹	۲۷	۱۳۱	۳۰
نگهداری معلولین ذهنی و جسمی و سالمندان روزانه	۲۲	۱۵	۴۵	۰
نگهداری معلولین ذهنی و جسمی و سالمندان در خانواده	۲۷	۳۴	۷۲۵	۱۰
فیزیوتراپی	۱۵۰۶	۱۱۵۹	۶۱۴	۰
جمع کل استان	۲۷۸۵	۱۵۲۱	۴۶۶۴	۴۰

- رقم مساوی صفر است.

بازپروری معتادین حویق

خدمات بازپروری معتادین گیلان در مرکز بازپروری معتادین حویق تحت نظارت و سرپرستی اداره کل زندانهای گیلان انجام می‌گیرد. معتادان به مواد مخدر بر طبق برنامه‌تنظیمی شامل ترک اعتیاد و کار و کارآموزی در کارگاههای مختلف به زندگی سالم اجتماعی برگشت داده می‌شوند. در زیر با رعایت اختصار به معرفی مرکز بازپروری معتادین گیلان می‌پردازیم.

مرکز بازپروری معتادین گیلان در حویق، از توابع شهرستان تالش و در ۴۰ کیلومتری این شهر فعالیت دارد. زمین آن که حدود ۳ هکتار است قبلاً محل

نگهداری وسائل و لوازم لوله‌کشی گاز سراسری و همچنین مرکز حفاظت لوله‌های گاز بود.

در سال ۱۳۶۲ بعد از بررسیها و مطالعات لازم، این محل برای تأسیس مرکز بازپروری معنادان مناسب تشخیص داده شد. سرانجام در مهرماه سال ۱۳۶۳ آسایشگاه مورد لزوم آماده و مورد بهره‌برداری قرار گرفت. این آسایشگاه با ۱۵۰ تخت دارای ساختمانها و واحدهای بازپروری زیر است.

۱ - ساختمان حفاظت و نگهداری با زیربنای ۲۸ متر مربع.

۲ - ساختمان اداری و مالی با زیربنای ۲۳۰ متر مربع.

۳ - سالن غذاخوری، انبار و آشپزخانه با زیربنای ۲۸۰ متر مربع.

۴ - دستگاه ساختمان مجموعاً به مساحت ۴۸۰ متر مربع جهت امور مختلف بازپروری معنادان.

روش پذیرش:

معنادان ۲ صورت زیر به مرکز بازپروری راه می‌یابند.

۱ - افراد معنادی که توسط مراجع قضائی به ویژه دادستانی انقلاب اسلامی جهت ترک اعتیاد معرفی می‌شوند.

۲ - کسانی که شخصاً به منظور ترک اعتیاد مراجعه و درخواست درمان و بازپروری می‌کنند.

هر معناد پس از انجام تشریفات پذیرش به مدت یک هفته زیر نظر و مراقبت‌های مخصوص (قرنطینه) مددکاران و مأمورین قرار می‌گیرد و پس از طی دوره بحرانی به یکی از کارگاههای کار و حرفه‌آموزی معرفی می‌شود. کارگاههای کار و کارآموزی معنادین مرکز بازپروری حویق از اینقرار هستند: کارگاه نجاری: این کارگاه ۲۴۰ متر مربع زیر بنا دارد و ظرفیت آن روزانه ۱۰ نفر است. مربیان و استادکاران کارگاه را معنادان بازپروری شده تشکیل می‌دهند که به طور روزمزد و با استفاده از امکانات و تسهیلات آسایشگاه به حرفه‌آموزی معنادان می‌پردازند.

تولیدات کارگاه نجاری غالباً تخت معلولین، صندلی و صندلی راحتی، رخت‌آویز، میل ورزش باستانی، انواع تسختخواب معمولی بزرگسالان و خردسالان است.

کارگاه مکانیکی: زیربنای کارگاه مزبور که در زمینه مکانیکی و آهنگری و صافکاری و نقاشی اتومبیل فعالیت دارد حدود ۲۴۰ متر مربع است. کارگاه مکانیکی مختص کار و حرفه‌آموزی معنادینی است که تجاربی در این زمینه‌ها دارند و ظرفیت ۱۲ معناد کارآموز را دارد. در این کارگاه بیشتر خودروهای سازمان بهزیستی و برخی سازمانها و نهادها تعمیر می‌شوند. کارگاه سنگ بلوک‌کزی: کارگاه مزبور با ۳ دستگاه سنگ بلوک‌کزی در فضای آزاد ۱۵ کارگر و کارآموز معناد دارد. تولیدات این کارگاه به دستگاههای دولتی فروخته می‌شود و یا در بازار آزاد عرضه می‌گردد.

علاوه بر کارگاههایی که شرح داده شد حدود ۳۰۰۰ متر مربع از زمینهای مرکز نیز اختصاص به صیفی‌کاری توسط معنادان تحت بازپروری دارد. فعالیتهای فرهنگی و ورزشی معنادان در حال بازپروری عبارتند از: سخنرانی، نمایش فیلمهای آموزنده، استفاده از کتابخانه و ورزش باستانی،

فوتبال، والیبال و تنیس روی میز.

ترخیص: معنادانی که خود داوطلبانه برای بازپروری مراجعه کرده‌اند معمولاً بعد از ۳ ماه مرکز بازپروری را ترک می‌کنند. این مدت برطبق نظریه مربیان و مسئولین مربوطه قابل تمدید است. ترخیص محکومین دادرسی انقلاب اسلامی و مراجع قضائی از این شرایط مستثنی بوده و موقوف به اجازه آنهاست.

آسایشگاه معلولین و خانه سالمندان رشت

تا سال ۱۳۴۵ جهت نگهداری و مراقبت و توان‌بخشی معلولین و سالمندان گیلان محلی وجود نداشت. در این سال با همت و تلاش آرسن خساچاطور- میناسیان و مساعدت دکتر محمدرضا حکیم‌زاده رئیس بهداری استان گیلان و همچنین عده‌ای افراد نیکوکار، یک آسایشگاه در ۱۳ هزار متر مربع زمین اهدایی واقع در سلیمانداراب رشت بنیاد نهاده شد.^۲

به این ترتیب ساختمان آسایشگاه با زیربنای ۵۳۳ متر مربع در بادی امر احداث گردید. در سال ۱۳۴۹ قطعه زمینی به مساحت ۴ هزار متر مربع به آسایشگاه اضافه شد و فضای آن به ۱۷ هزار متر مربع رسید. به مرور زمان ۷ ساختمان دیگر به مساحت ۴۶۳۲ متر مربع ساخته شد و سطح زیر بنای آسایشگاه در مجموع به ۵۰۰۰ متر مربع بالغ گردید.

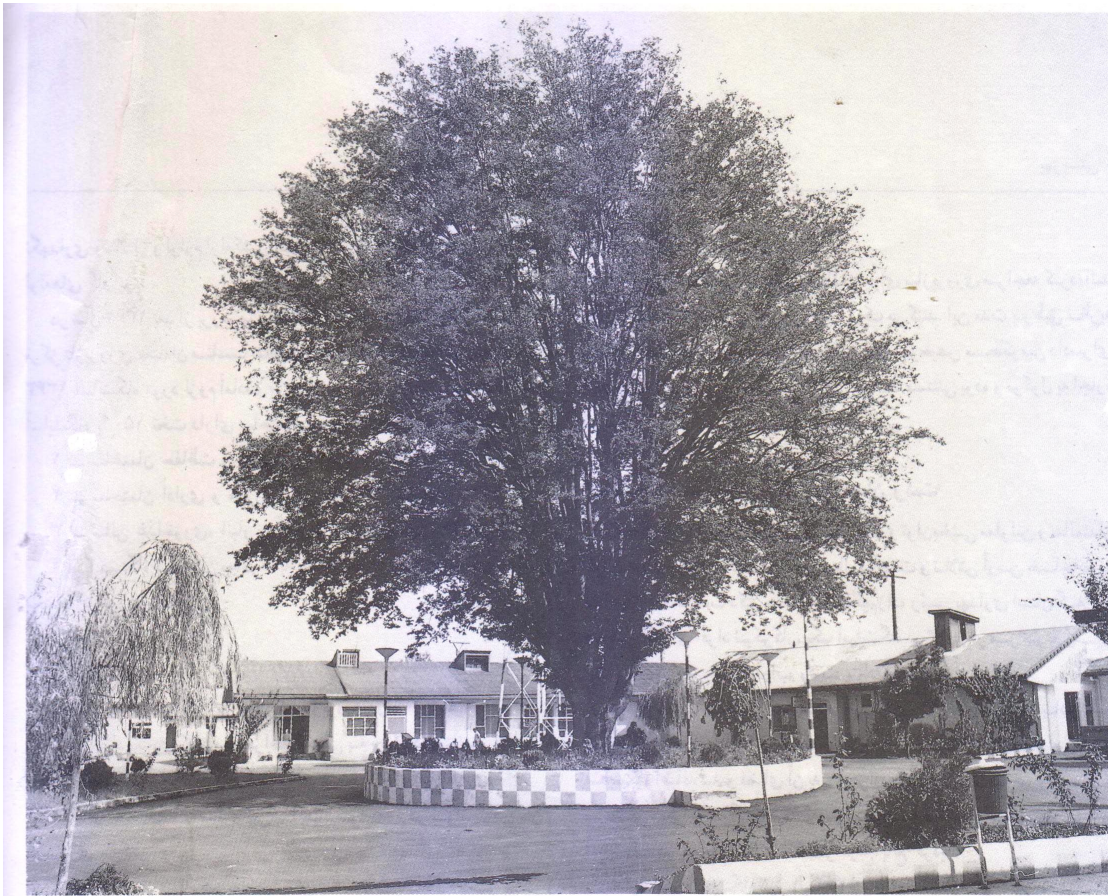
اداره امور آسایشگاه در سال ۱۳۶۴ به عهده سازمان بهزیستی استان گیلان واگذار گردید. از آن پس تغییرات اساسی در سازمان و نحوه فعالیت و تقسیم کار و تأمین نیروی انسانی آن بعمل آمده. با توجه به اینکه اداره امور آسایشگاه معلولین و خانه سالمندان رشت بدون مشارکتهای مردمی به نحو مطلوب امکان‌پذیر نمی‌باشد، از این رو آسایشگاه به وسیله هیئت امانه و افراد نیکوکار گردانده می‌شود. هیئت امانه آن عبارتند از: نماینده امام در استان گیلان و امام جمعه رشت، فرماندار رشت، شهردار رشت، مدیر کل بهزیستی استان گیلان، رئیس دانشگاه علوم پزشکی، مدیر عامل بهداشت و درمان استان گیلان، دادستان گیلان و ۳ نفر از معتمدین رشت. ریاست هیئت امانه نیز بمعده استاندار است.

ظرفیت آسایشگاه

در آغاز کار این آسایشگاه فقط میزبان ۹۰ مرد و زن معلول و مرد و زن سالمند و کودک محروم و بی‌پناه بود. اما در سال ۱۳۷۱ هنگام انجام این تحقیق افزون بر ۳۵۰ تخت آسایشگاهی داشت. تختهای آسایشگاه به بخشهای زیر اختصاص داشته است: بخش بیماران روانی غیر قابل درمان ۴۴ تخت، بخش کودکان غیر قابل توان‌بخشی ۴۶ تخت، بخش سالمندان ۲۱۴ تخت و متفرقه ۴۶ تخت.

معلولین و سالمندان این آسایشگاه توسط ۲۰ پیراپزشک و ۲۰۰ نفر

۲. زمین آسایشگاه کلاً به وسیله حاج حسین استقامت اهدا گردید. در این کار مفید عظیم‌زاده یکی از بازرگانان نیکوکار رشت نقش مؤثری داشته و هنوز هم (تا تهیه این مطلب) به همکاری خود ادامه می‌دهد.

آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت.

به همت مردم، مسئولین و سازمانهای خیریه بین المللی برای معلولین و سالمندان ساخته خواهد شد.

بنیانگذاران آسایشگاه معلولین و سالمندان

تأسیس آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت موهون سعی و تلاش دو تن از افراد نیکوکار و فعال است. این دو تن که مردم گیلان همواره از آنان به نیکی یاد می کنند عبارتند از آرسن خاچاطور میناسیان و دکتر محمد رضا حکیمزاده. آرسن به سال ۱۲۸۵ در رشت به دنیا آمد. در مدرسه انوشیروان آرامنه رشت تحصیل کرد و سپس به کار داروسازی پرداخت. در این حرفه آنچنان مهارت و تبحر یافت که به اخذ درجه دکترای افتخاری داروسازی نائل گردید.

۶ ماه بعد به قزوین رفت و در آن شهر با یکی از دوستانش داروخانه‌ای تأسیس کرد و مشغول کار گردید. در همان شهر ازدواج کرد. اما ۲ سال بعد به اتفاق همسرش به رشت بازگشت.

در رشت داروخانه شبانه‌روزی کارون را تأسیس کرد و در حرفه داروسازی خدمات ارزنده‌ای به بیماران نیازمند نمود. تلاش او در راه کمک به محرومان جامعه و اهدای داروهای رایگان به بیماران کم بضاعت اداره داروخانه را با مشکلات مالی روبرو ساخت ناچار آن را به دیگری واگذار کرد. همانطور که قبلاً گفته شد آرسن ابتدا به کمک دکتر حکیمزاده آسایشگاه را تأسیس کرده اداره می نمود. پس از آن که حکیمزاده به تهران منتقل گردید خود به تنهایی و با کمک نیکوکاران اداره آسایشگاه را به عهده گرفت. سرانجام در

کارکنان اداری و مالی و خدماتی نگهداری و اداره می شوند. امور درمان نیز با پرداخت حق الزحمه انجام می شود. لازم به ذکر است که در برخی موارد درمان به وسیله پزشکان به طور رایگان انجام می گیرد.

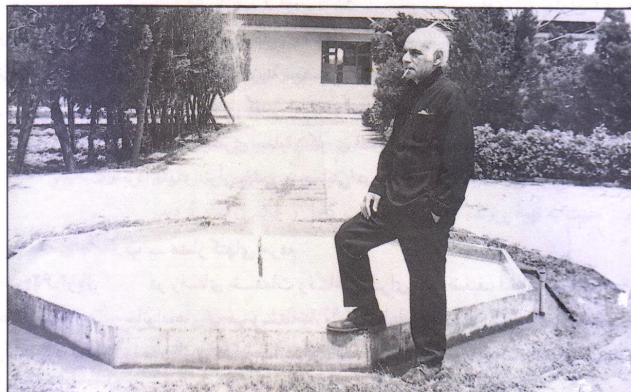
به استناد آمار و اطلاعات مربوط به سال ۱۳۷۳ در این آسایشگاه ۴۵۹ نفر نگهداری می شوند. ساکنان آسایشگاه عقب ماندگان ذهنی، جسمی، روانی، سالمند، معلولین جسمی - ذهنی و معلولین ناشی از زلزله خرداد ۱۳۶۹ رودبار هستند. حدود ۸۵ درصد از آنها فاقد کنترل می باشند با توجه به اینکه غیر از استان گیلان از استانهای همجوار نیز در این آسایشگاه معلول و سالمند پذیرفته می شوند از این رو هم اکنون نزدیک به ۵۰۰۰ نفر در نوبت پذیرش قرار دارند.

به علاوه، ۱ باب ساختمان بازی بنای ۱۵۰۰ متر مربع در محوطه آسایشگاه در حال احداث است. چهارصد میلیون ریال هزینه آن از طریق جمعیت هلال احمر، نماینده سازمان ملل متحد در ایران، وزارت کشور، استانداری گیلان و مردم خیر و نیکوکار تأمین شده است. پس از اتمام و شروع بهره برداری، ۱۰۰ نفر از معلولین زلزله زده و سالمند در آن نگهداری خواهند شد. و همچنین، ۱ مرکز درمانی مجهز به لوازم و تجهیزات پزشکی و دارو در آن استقرار خواهد یافت تا معلولین و سالمندان از خدمات پزشکی و درمانی بیرون از آسایشگاه بی نیاز گردند و نیز بخشی از جمعیت رشت از تسهیلات پزشکی و درمانی آن بهره مند شوند.

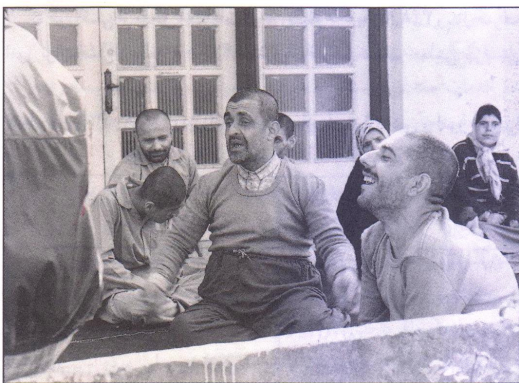
لازم به ذکر است که ۱۰ هکتار زمین دولتی به آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت اهدا گردیده است. در این زمین ۱ مجموعه ۱۵۰۰ تسختخواهی

آرسن میناسیان، حاج عظیم‌زاده و دکتر هروی مقابل بنای نیمه‌تمام آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت ۱۳۴۹.

آرسن میناسیان در محوطه آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت.

چند معلول آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت.

فروردین ماه ۱۳۵۶ در همان آسایشگاه چشم از جهان پوشید. جسد وی در حالی که به وسیله گروه کنیری از طبقات مختلف مردم گیلان همراهی می‌شد تا کلیسای آرامنه رشت تشییع گردید و با احترام خاص در حیاط مدرسه و کلیسای آرامنه به خاک سپرده شد.

شخصیت برجسته دیگری که در تأسیس آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت سهم اساسی داشت دکتر محمدرضا حکیم‌زاده بود.

وی در شهر لاهیجان متولد شد. تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خویش، دوره متوسطه را در رشت و رشته پزشکی را در تهران به پایان رسانید. بعد از آن وارد خدمات وزارت بهداشتی گردید و به مشهد رفت. از بدو ورود به مشهد منشأ خدمات فراوان بهداشتی و درمانی گردید. آسایشگاه جذامیان محرابخان مشهد را که به صورت بسیار نامطلوبی در آمده بود، سروسامان بخشید. آنگاه به عنوان مدیر کل بهداری گیلان منصوب شد و به رشت عزیمت کرد.

در کلیه نقاط استان گیلان به ویژه در مناطق محروم به توسعه و گسترش امکانات بهداشتی و درمانی پرداخت و در کنار کارهای روزمره بهداری گیلان به کمک آرسن میناسیان اولین آسایشگاه معلولین و سالمندان رشت را بنیان نهاد. در این کار سهم چند تن از نیکوکاران از جمله آقایان عظیم‌زاده، جینی‌چیان، اسفندیار سرتیپ‌پور و حسین استقامت سهم بسزائی داشتند. دکتر حکیم‌زاده پس از چندی به تهران منتقل گردید و به ریاست بیمارستان فیروزآبادی (شهر ری) منصوب گردید. این پزشک وارسته گیلانی در تهران نیز بانی آسایشگاه معلولین کهریزک گردید. او پس از سالها تلاش و انجام خدمات مهم دیگر در اصفهان و سایر نقاط کشور به سال ۱۳۶۲ در تهران دارفانی را وداع کرد. برای حق شناسی و تقدیر از خدمات ارزنده او جسدش در آسایشگاه معلولین کهریزک به خاک سپرده شد.^۴

برای ورزش معلولین اهمیت فراوانی قائل هستیم تا چنانچه که در سال ۱۹۴۸ فکر برگزاری مسابقات خاصی برای معلولین به مرحله اجرا درآمد و برای نخستین بار مسابقات ورزشی معلولین در استوک مندویل انگلستان با شرکت ۱۴ مرد و ۲ زن معلول برگزار گردید. پس از چندی این مسابقات از مرزهای انگلستان گذشت و مورد توجه سایر کشورها قرار گرفت. آخرین فعالیتها در این زمینه برگزاری پارالمپیک معلولین در بارسلون اسپانیا به سال ۱۹۹۲ بود. در کشور ما نیز تا سال ۱۳۷۱ چندین مسابقه و جشنواره ورزشی و فرهنگی برگزار گردید که معلولان گیلان نیز در آنها شرکت فعال داشته و در برخی مسابقات به مقام قهرمانی دست یافته و در صدر رده بندی مدال قرار گرفته‌اند.

برطبق آمار تربیت بدنی استان گیلان در سال ۱۳۶۹ تعداد معلولین ورزشکار گیلان فقط ۱۳۴ نفر بوده. از این عده ۲۲ نفر در رشته بسکتبال، ۶۰ نفر در رشته والیبال، ۷ نفر در رشته دو و میدانی، ۱۵ نفر در رشته تنیس روی میز و ۳۰ نفر هم در سایر رشته‌های ورزشی شرکت داشته‌اند.

ورزش معلولین

شواهد علمی و عملی نشان می‌دهد که نقش ورزش در سلامت جسمی و روانی معلولین بسیار چشمگیر است به همین سبب ممالک پیشرفته جهان

منابع مالی و کمکها

امور بهزیستی استان گیلان از طریق بودجه دولتی و مشارکتهای مردمی اداره می‌شود. سازمان بهزیستی استان گیلان با اینکه یکی از بخشهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به شمار می‌آید از نظر اداری و مالی از هیچ جهت تابع آن نمی‌باشد و به طور مستقل عمل می‌کند و بودجه‌ای مخصوص به خود دارد که ذیلأ بررسی می‌شود.

الف - بودجه دولتی

بر اساس مدارک و اسناد مالی، در سال ۱۳۷۰ مبلغ ۲,۶۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بودجه دولتی صرف امور بهزیستی استان گیلان گردیده است. به علاوه، ۵۱۶,۲۰۰,۰۰۰ ریال جهت خرید مواد غذایی و وسایل و تجهیزات و پرداخت اجاره ساختمانهای شبانه‌روزی و مسهدهای کودک تخصیص یافته و ۹۴۴,۳۴۹,۰۰۰ ریال نیز به منظور کمک به خانواده‌های بی‌سرپرست، نیازمندان و معلولین اختصاص داده شده است.

به طور کلی از محل اعتبارات دولتی مبلغ ۳۴۸,۹۸۸,۰۰۰ ریال صرف امور توان‌بخشی و مبلغ ۵۹۵,۴۷۴,۰۰۰ ریال صرف خدمات حمایتی بهزیستی

جدول شماره ۴ - هزینه‌های پرداخت شده در بخشهای توان‌بخشی و امور حمایتی بهزیستی استان گیلان در سال ۱۳۷۰.

شرح هزینه‌ها	هزینه امور توان‌بخشی (ریال)	هزینه امور حمایتی (ریال)
مستمری ماهانه*	۱۷۷۶۴۹۰۰	۲۸۳۳۰۶۹۸۲
هزینه و مستمری ماهانه بیماران کلیوی (دیالیزی)**	-	۲۱۶۸۹۴۱۶
سرمایه کار به مددجویان	۳۸۶۴۹۰۰	۳۸۵۶۰۰۰
هزینه های دارو و درمان	۲۲۳۳۱۹۱	۳۲۱۱۸۴۹
ایاب و ذهاب مددجویان	۲۲۷۵۵۲۱	۳۵۸۴۱۵۶
کمکهای تک نوبتی به مددجویان	۲۸۵۲۵۲۷	۵۲۲۷۷۴۸
کمک هزینه تحصیلی به مددجویان	۶۶۴۷۰۸۱	۲۲۰۴۴۹۰
تعمیرات مسکن مددجویان	۲۵۳۳۵۴۰	۶۴۲۵۶۰۰
هزینه مراقبت و نگهداری مددجویان	۱۸۰۴۰۹۸۹	۹۷۵۵۰۷۸
کمک ازدواج و تجهیز به مددجویان	۲۱۳۶۳۵۰	۴۴۱۳۳۴۱
خرید و تعمیرات وسایل توان‌بخشی مددجویان	۱۰۸۶۴۰۹	۹۲۸۷۲۰۰
خرید وسایل زندگی مددجویان	۱۴۵۸۲۲۰	۱۱۶۲۷۲۳۲
هزینه‌های اردویی یا مسافرتی فرزندان و ورزش معلولین	۷۷۴۰۷۰	۳۰۰۰۰۰
هزینه مجتمع‌های بهزیستی روستایی و دستمزد کارکنان	-	۲۴۷۴۶۶۶۵
کمک به آسایشگاه معلولین رشت	۱۱۰۰۰۰۴۰۰	-
منفرقه	۴۳۱۱۷۹۰	۵۸۳۸۱۴۳
جمع هزینه‌های پرداخت شده	۴۴۸۹۸۸۴۶۸	۵۹۵۲۷۳۸۰۰

* هزینه‌های توان‌بخشی و حمایتی ۱۴۴۸ معلول و ۴۰۹۴ خانوار بی‌سرپرست است.
** هزینه حمایتی ۱۳۴ بیماران کلیوی است.

گردیده است. از این قرار: پرداخت مستمری به مددجویان، بیماران کلیوی (دیالیزی)، سرمایه کار مددجویان، دارو و درمان، ایاب و ذهاب، کمکهای تک‌نوبتی، کمک هزینه تحصیلی، کمک هزینه ازدواج و خرید وسایل کمک‌توان‌بخشی. گفتنی است در این میان مبلغ ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال هزینه جهت حمایت و مستمری بیماران کلیوی انجام شده است. در جدول شماره ۴ ریز پرداختهای توان‌بخشی و حمایتی در سال ۱۳۷۰ آمده است.

ب - مشارکتهای مردم

در راستای خدمات رفاهی برای قشر ضعیف استان گیلان اعم از خانواده‌های بی‌سرپرست، نیازمندان، معلولین و کودکان یتیم با توجه به ماده واحده قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور، شورای مشارکتهای مردمی بهزیستی در مرداد ماه سال ۱۳۶۵ در گیلان تشکیل گردید. این شورا در مرکز استان و مراکز شهرستانهای تابعه تاکنون فعالیت داشته و منشأ خدمات فراوان در زمینه خانه‌سازی، تعمیرات، معالجه بیماران نیازمند و کمکهای دیگر شده‌اند. در مرکز استان گیلان شورا مرکب از ۱۰ عضو به شرح زیر است.

۱ - یک نفر روحانی معرفی شده از سوی نماینده امام در استان گیلان و امام جمعه رشت.

۲ - ۳ نفر از بازاریان متعهد و صاحب صلاحیت.

۳ - مدیر سازمان بهزیستی استان گیلان.

۴ - ۵ نفر از معاونین و کارشناسان سازمان بهزیستی استان گیلان. خدمات و کمکهای عمده انجام شده شوراهای مشارکتهای مردمی به قرار زیر است.

- تهیه زمین جهت احداث ساختمانهای بهزیستی در نقاط شهری و روستایی رشت، بندر انزلی، لاهیجان، رودسر، تالش، لنگرود و صومعه سرا که هم اکنون مورد استفاده قرار دارند.

- کمک و مساعدت در تجهیز مراکز توان‌بخشی و حمایتی و آسایشگاههای معلولین و سالمندان.

- جلب همکاری مؤسسات خیریه و خصوصی و نهادها برای کمک به امور بهزیستی.

- کمک‌رسانی به بیماران صعب‌العلاج از نظر اعزام آنان به مراکز درمانی خارج از استان گیلان، به ویژه تهران و کشورهای خارج و همچنین تهیه دارو و لوازم پزشکی مورد لزوم این‌گونه بیماران.

- پرداخت کمکهای نقدی و غیرنقدی، سرمایه کار، هزینه ازدواج و نیز احداث خانه برای آنان.

بهزیستی زلزله‌زدگان رودبار

پس از وقوع زلزله سهمگین و بزرگ رودبار در ۳۱ خرداد سال ۱۳۶۹ هموطنان ما از نقاط مختلف کشور به یاری زلزله‌زدگان برخاستند و کمکهای نقدی و جنسی قابل توجهی برای مصیبت‌دیدگان گیلانی ارسال داشتند. کمکهای ارسالی اعم از نقدی و غیرنقدی توسط بهزیستی گیلان با برنامه‌ریزی در اختیار زلزله‌زدگان مستحق قرار داده شد. بدین ترتیب که ابتدا

— ارائه خدمات توان‌بخشی و کمک هزینه زندگی به معلولین جسمی حرکتی و ذهنی.
 — ارائه خدمات توان‌بخشی و کمک هزینه زندگی به معلولین ناشنوا و نابینا.
 — نگهداری ۵۳ نفر از فرزندان معلول مناطق زلزله‌زده در مراکز توان‌بخشی استان گیلان و ارائه خدمات بهیستی به آنان.

کمک‌های خارجی

بعد از رویداد زلزله هولناک رودبار برخی از کشورهای معتبر و سازمان‌های بین‌المللی نیز به یاری مردم زلزله‌زده رودبار شتافتند، مردم چند کشور از جمله ژاپن، انگلیس، آلمان، فرانسه و دفتر عمران سازمان ملل متحد در تهران کمک‌های چشمگیری نمودند. مهمترین کمک‌های خارجی از این قرار بوده است:

سازمان همیاری اجتماعی مردم ژاپن (A.A.R)^۳ — سازمان مزبور اولین مؤسسه خیریه برون‌مرزی بود که اندکی بعد از وقوع زلزله خرداد ماه ۱۳۶۹ رودبار به کمک مردم زلزله‌زده شتافت. این سازمان تا سال ۱۳۷۱ تعداد ۳ مجتمع خدمات حمایتی روستائی با صرف ۹۰ میلیون ریال در مناطق محروم و زلزله‌زده حلیمه جان رودبار و چوپرفومن ساخته و یک واحد نیز در شاندرمن از توابع صومعه سرادست احداث دارد

دفتر عمران سازمان ملل متحد در تهران — تعداد ۳ هزار تخته پتو، ۲۰۰ قطعه زیرانداز، ۶ سانکر آب ۱۲ هزار لیتری، ۱ دستگاه ژنراتور برق و ۲ دستگاه آمبولانس اهدائی این دفتر به زلزله‌زدهگان رودبار بوده است. یونسف نیز ۲ سری کامل وسایل و تجهیزات فیزیوتراپی اهدا نموده است. واحدهای وابسته به سازمان ملل متحد علاوه بر ژنراتور و ۲ دستگاه آمبولانس جمعاً مبلغ ۷۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال برای تجهیزات توان‌بخشی و فیزیوتراپی مردم آسیب دیده کمک کرده‌اند.

سازمان کاریتاس آلمان — این سازمان با صرف ۳۷۰ میلیون ریال یک آسایشگاه سالمندان و معلولین در رودسر در دست احداث دارد. این مطلب در شرح آسایشگاه مذکور نیز آمده است.

سازمان جوهانیتر آلمان — متخصصین سازمان مذکور آموزش کارکنان توان‌بخشی را به عهده گرفته‌اند. این گروه تا سال ۱۳۷۱ عده‌ای از کارکنان فنی و ارتوبدی هفتم تیر لاکان رشت و چند استان دیگر را آموزش لازم داده‌اند.

انجمن آئین ایرانیان مقیم آمریکا — توسط این انجمن یک مجتمع خدمات حمایتی روستائی با صرف ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ساخته شده است. انجمن مسلمانان انگلیس — این انجمن نیز با پرداخت ۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال در زمینه خدمات حمایتی و توان‌بخشی، مردم زلزله‌زده را یاری داده است.

۳. شایان ذکر است که سازمان همیاری مردم ژاپن معروف به A.A.R بعد از جنگ جهانی دوم با هدف کمک به هموعان سراسر جهان تأسیس شده است.

از روی فرهنگ آبیهای کشور در منطقه رودبار ۶ سناد تحقیقاتی جهت شناسائی افراد مستحق از جمله کودکان یتیم، خانواده‌های بی‌سرپرست، افراد ناتوان و بی‌کس و معلولین اعم از نابینایان، معلولین ذهنی و افراد فلج و غیره ایجاد گردید و سپس کمک‌رسانی به آنان انجام شد.

بعد از انجام تحقیقات اولیه، مرحله دوم تحقیق جهت شناسائی نیازمندان خدمات بهیستی بعمل آمد. به طوری که این بار ضمن بررسی و جستجوی مفصل‌تر نسبت به تهیه پرونده حاوی مشخصات کامل و عکس اقدام گردید.

خدمات حمایتی

بر طبق آمار سال ۱۳۷۱، در منطقه رودبار ۴۶۵ خانوار بی‌سرپرست و نیازمند و از کار افتاده تحت حمایت بهیستی رودبار قرار داشته‌اند که تعداد افراد آنها به ۱۳۱۶ نفر بالغ می‌شود. در سال مزبور ۴۷,۲۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان مستمری و کمک هزینه زندگی به آنان پرداخت شده است.

کمک بانوان نیکوکار

لازم به ذکر است تعداد کودکان یتیم و خانواده‌های بی‌سرپرست تحت پوشش گروه بانوان نیکوکار وابسته به آسایشگاه معلولین کهریزک (از توابع کرج) در ۲۷ روستای رستم‌آباد و رحمت‌آباد ۳۶۰ نفر و مستمری پرداخت شده بابت آنان ۱۵,۱۵۰,۰۰۰ ریال است. کمک‌های غیرنقدی شامل: پوشاک، مواد غذایی و لوازم زندگی نیز در اختیار زلزله‌زدهگان تحت پوشش رودبار قرار گرفته است.

همچنین تسهیلاتی جهت استفاده از گردشها و سفرهای زیارتی، ملاقات مستمری بگيران با خانواده‌های نیکوکار پرداخت کننده مستمری ساکن تهران فراهم آمده و اقداماتی برای کاربایی و اشتغال و تحصیل زلزله‌زدهگان انجام شده است. با توجه به اینکه نگهداری و حمایت از کودکان زیر ۶ سال روستاهای رودبار به عهده سازمان بهیستی گیلان است، گروه بانوان نیکوکار برای حرفه‌آموزی بزرگسالان و پر کردن اوقات فراغت نوجوانان و جوانان روستاها در امر صنایع دستی بومی و محلی، کتابخانه و ورزش به یاری مسئولین دستگاه‌های محلی برخاسته و اقدامات مفیدی انجام می‌دهند.

گروه مزبور یک مجتمع خدمات روستائی با زیربنای ۳۰۰ متر مربع در منطقه تونکان رودبار به ارزش ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال بنا کرده که در سال ۱۳۷۱ مورد بهره‌برداری واقع شده است. ۱۰۰ نفر از بازنشسته‌های مؤسسات مختلف که در زلزله رودبار آسیب دیده‌اند هر یک مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال به صورت بلاعوض دریافت کرده‌اند.

خدمات توان‌بخشی

اهم خدمات توان‌بخشی انجام شده به شرح زیر بوده است:

— ارائه خدمات فیزیوتراپی و شنوایی‌سنجی و تحویل وسایل کمک — توان‌بخشی مانند: تشک موج مخصوص معلولین، صندلی چرخدار، عصا، بریس، دست و پای مصنوعی، کمرست کمر، اسپلینت (Splint) و غیره به آسیب‌دیدگان جسمی رودبار.